

Z toho patrno, že vymáhající věřitelé exekuci ku zajištění uvedeného svého nároku vésti nemohou. Nemohou-li však vymáhající věřitelé vésti exekuci zajišťovací ohledně nároku hlavního, nemohou samozřejmě exekuci takovou vésti ani ohledně útrat, jež jim uplatňováním nároku toho vzešly, poněvadž útraty ty, tvoříce pouze příslušenství nároku hlavního (§ 41 c. ř. s.), sdílejí osud nároku a jsou na něm závisly tak dlouho, dokud nárok ten nezanikne; že by však hlavní nárok byl zanikl a zbývala jen pohledávka útratová, vymáhající věřitelé ani sami v návrhu svém ne tvrdili.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení prvního soudu co do procesních útrat první stolice, nevyhověl však dovolacímu rekursu co do útrat odvolacích.

Důvody:

§ 370 ex. ř. připouští exekuci k zajištění peněžitých pohledávek, soudem přiznaných, vůbec, z čehož nenásleduje, že by to byly pouze pohledávky, jež tvořily předmět sporu, a ne útraty sporu, zvítězivší straně přisouzené. Útraty ty jsou pravidelně příslušenstvím věci hlavní, avšak závislost jich na této není tak značná, že by nebylo možno pokládati je za samostatné pohledávky peněžité, nezáležel-li předmět sporu v plnění peněžním. Nelze-li v tomto případě připustiti exekuci k zajištění nároku hlavního, není tím vyloučena exekuce k zajištění útrat sporu. To platí ovšem v případě § 371 odstavec první ex. ř. pouze o útratách přisouzených prvním rozsudkem, ne však o útratách řízení odvolacího. V daném případě odporuje strana povinná dovoláním celému rozsudku, i výroku o útratách, který může býti změněn, dojde-li ke změně rozhodnutí ve věci hlavní (sr. rozhodnutí Nejv. soudu R II 132/19, čís. 297 této sbírky). Stěžovatelé odůvodnili návrh na povolení exekuce pouze dovoláním proti potvrzujícímu rozsudku odvolacímu (§ 371 čís. 1 ex. ř.), není tudíž návrh dostatečně odůvodněn.

Čís. 1338.

Jest možnou i úmluva o budoucí nabídce, již vázána pouze jedna strana a jež se řídí jinak podmínkami § 936 obč. zák.

Pojem smluv bezejmenných.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1921, Rv I 740/21.)

Smlouvou dodací ze dne 29. srpna zavázal se žalovaný, dodatí žalobkyni ze statku R. 21.000 m³ dříví v obdobích 1911/12, 1912/13 a 1913/14, v každém asi 7.000 m³. Dle dopisů ze dne 30. srpna 1911 a 17. února 1912 prohlásil žalovaný u provedení čl. 21 uvedené smlouvy, že uděluje žalobkyni právo »předkupní« na dalších 21.000 m³ dříví, jež v nejbližším na to čase do prodeje přijde, tím způsobem, že, jakmile dodáno bude dříví z oné první uzávěrky ze dne 29. srpna 1911, pro další zahájí se nová inserce, nejlepší nabídka bude žalobkyni sdělena a přísluší jí pak právo koupiti dříví to za ceny a za podmínek této nejlepší nabídky (právo »předkupní«), při čemž v druhém dopisu doloženo, že žalobkyně se žádá, aby se tedy rozhodla, zdali letos obmýšlí převzít

jen 7.000 m³ či celou zásobu, že v tomto případě dodáno by jí bylo v roce 1913 jenom množství na 21.000 m³ chybící. Žalobu s konečnou prosbou, by bylo uznáno právem, že se určuje, že předkupní právo ku nejbližším, na velkostatku žalovaného R. ku prodeji přicházejícím asi 21.000 m³ kulatiny, smluvné pro žalobkyni v závěrečném listě ze dne 29. srpna 1911 a blíže určené vzájemnými listy, a to žalobkyně ze dne 29. srpna 1911 a ústředního inspektorátu žalovaného ze dne 30. srpna 1911 v ten smysl, že žalovaný bude povinen přenechat žalobkyni naznačené množství kulatiny za tytéž ceny, a za týchž podmínek, za kterých žalovanému nejvíce nabízející svého času učiní nabídku, trvá po právu a že tato úmluva o předkupním právu jest platnou a závaznou.

procesní soud prvního stádu zamítl. Důvody: Závaznost smlouvy o t. zv. právu předkupním, dle nesporného přednesu v odstavci 21. smlouvy ze dne 29. srpna 1911 mezi stranami sjednané a vzájemnými dopisy ze dne 9. a 30. srpna 1911 blíže určené, dlužno posuzovati dle právní její povahy. Strany samy označují právo, listinami těmi žalobkyni vyhrazené jakožto právo předkupní, leč jest patrné, že o smlouvu o právu předkupním v technickém slova smyslu v tomto případě nemůže jíti. Sluší dle § 1072 obč. zák. právem předkupním rozuměti právo davatelovo oprávnění, by mu věc ke koupi byla nabídnuta, chtěl-li by ji kupitel zase prodati. V této právní věci však právo, žalobkyni smluvně vyhrazené, není nikterak účinně závislým na vůli žalovaného, prodati dalších 21.000 m³ kulatiny, kromě téhož množství současně závazně prodaného, naopak žalovaný přímo se zavazuje k sjednání smlouvy tržové, dle kteréž těchto dalších 21.000 m³ za cenu, nejlepším uchazečem nabídnutou, žalobkyni prodáno býti má. Z toho plyne, že jde o úmluvu, budoucně uzavřítí smlouvu tržovou, tudíž o smlouvu předchozí po rozumu § 936 obč. zák., na jejíž povaze nemůže ničeho měniti okolnost, že strany samy mluví o právu předkupním, ježto při výkladu smluv nelze vázati se doslovem použitých výrazů, nýbrž dlužno bděti pravé vůle stran (§ 914 obč. zák.). Podle § 936 obč. zák. jest smlouva předchozí jen tehdy závaznou, když jak doba uzavření, tak i podstatné kusy (budoucí) jsou určeny a poměry se mezi tím nezměnily toli měrou, že by tím účel smlouvy, výslovně určený nebo z okolností vysvitající, byl zmařen nebo že by tím ta neb ona strana pozbyla důvěry ve svého spolusmluvníka; o splnění takových přípovědí musí nejdéle do jednoho roku po vymíněné době býti usilováno, jinak právo uhasne. Posuzuje-li se smlouva stran s těchto hledisek, dlužno dospěti k závěru, že jest dostatečně určitou jak co do předmětu, tak i, hledíc k ustanovením §§ 1056—1058 obč. zák., co do ceny tržové, že však naproti tomu vykazuje naprostou neurčitost, pokud jde o dobu, kdy budoucí smlouva tržová má býti uzavřena. Zavázal se žalovaný k sjednání smlouvy o další dodávce sice po vyčerpání dodávky prvních 21.000 m³, avšak doba, kdy po této době má dojít k prodeji dalších 21.000 m³ kulatiny, nikterak vyměřena nebyla, kteráž neurčitost tím spíše padá na váhu, že od doby, kdy dodávka prvních 21.000 m³ kulatiny měla býti provedena, totiž od roku 1914, uplynulo již plných 6 let. Ostatně nelze ani mysliti, že by dodávka oněch dalších 21.000 m³ dříví měla býti provedena najednou, zejména, když ohledně prvních 21.000 m³ výslovně bylo umluveno, že mají ve třech ročních lhůtách dodány býti postupně, přes to však obdobně

blíží určení časového rozvržení další sporné dodávky se nestalo. Schází proto předchozí smlouvě stran přesné určení doby budoucí smlouvy a je proto již z toho duvodu nezávaznou, ježto přičí se právní zásadě, kteráž v § 936 obč. zák. došla výrazu, že totiž nikdo nemá býti vázán na dobu zcela neurčitou a za změnčných poměrů, což očividně přičilo by se vši spravedlnosti a slušnosti. Odvolací soud rozsudek potvrdil. **Důvody:** Soud první stolice na základě nesporného skutkového děje dospěl k úsudku, že tu jde o smlouvu ve smyslu § 936 obč. zák., kde však doba, kdy budoucí smlouva trhovává uzavřena býti má, blíže označena nebyla, a že tudíž smlouva ta jest neplatnou. S tímto názorem a jeho odůvodněním: nesouhlasí odvolací soud, uznáváje výtku nesprávného právního posouzení v této příčině odůvodněnou, neboť předchozí smlouva ve smyslu § 936 obč. zák. předpokládá, že se strany závazně dohodly, určitou smlouvu v budoucnosti uzavřít, tak že obě strany z této budoucí smlouvy mají býti zavázány, kdežto v tomto případě dle ujednání stran, jak se obsah jeho ze závěrečného listu z 29. srpna 1911 odst. 21., pak z dopisu ze dne 29. srpna 1911, 30. srpna 1911 a 17. února 1912 podává, žalovaný převzal pouze povinnost, oznámiti žalobkyni nejvyšší nabídku třetího uchazeče o kulatinu, a vyhradil žalobkyni právo buď kulatinu od něho koupiti za tuto nejvyšší nabídku třetího nebo koupiti odmítnouti, v kterémžto poslednějším případě měl žalovaný možnost prodati kulatinu třetímu, tak že pak ke kupní smlouvě mezi stranami vůbec dojíti nemělo a nemohla z ujednání toho pro žalující stranu vyvozována býti povinnost, kulatinu od žalovaného převzít a zaplatiti. Ujednání tohoto obsahu, pro něž strany v listinách, k němu se vztahujících, použily technicky nesprávného označení, jako by šlo o předkupní právo ve smyslu § 1072 obč. zák., nelze podřaditi pod ustanovení § 936 obč. zák., nýbrž dlužno je dle povahy jeho podřaditi pod smlouvy nepojmenovaného dovoleného obsahu t. zv. kontrakty inominatní a nebylo proto odůvodněno zamítnutí žaloby z toho důvodu, že ujednání jako smlouva předchozí, postrádající přesného určení doby budoucí smlouvy, je nezávazným. Přes to však odvolací soud žalobu zamítl, neshledav splněny podmínky žaloby určovací dle § 228 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o právní povahu smlouvy stran. Že to není smlouva předkupní v technickém smyslu § 1072 obč. zák. vyložil už první soud, jenž ji má za úmluvu o budoucí smlouvě (pactum de contrahendo) dle § 936 obč. zák. Avšak dovolatel již v odvolání správně ukázal, že taková úmluva zavazuje obě strany, kdežto zde žalobkyně není vázána, zamýšlenou smlouvu uzavřít, nýbrž žalovaný pouze je povinen, jí nabídku učiniti, a ona pak má pouze právo, nikoli však povinnost, ji přijati, můžeť ji také odmítnouti. Odvolací soud proto sáhl ke konstrukci jiné a prohlašuje úmluvu za t. zv. inominatní kontrakt, s čímž však nelze souhlasiti. Takovýto kontrakt, i sa naveskrz ve všech svých odrůdách smlouvou úplatnou, zavazuje rovněž obě strany, a to každou k slíbenému plnění, neboť pozůstává v tom, že se slibuje nebo poskytuje majetková hodnota za majetkovou hodnotu (dle římsko-právního *do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias*), tedy předmět (věc nebo právo) za předmět nebo práci (výkon),

anebo naopak. Proto § 1173 st. zn. obč. zák., jenž právě o něm mluvil, poukazoval na předpisy o smlouvách úplatných, a zejména o smlouvě nájemní, jako na podpůrný pramen práva pro něj. Mylně má odvolací soud za to, že inominátním kontraktem je vůbec každá smlouva, jež nemá zvláštního vlastního jména, patří sem jen dvojstranné úplatné smlouvy, zvláštního jména postrádající, a řadí se ke smlouvě směnné, kupní, nájemní a nájemní. Smlouva, o niž jde, není sice úmluvou o budoucí smlouvě, ovšem ale pactum de offerendo, t. j. úmluvou o budoucí nabídce, a má úplně pravdu žalovaný, míně, že i tuto úmluvu dlužno posuzovati dle § 936 obč. zák. Neboť je to vlastně jen úmluva o první polovici budoucí smlouvy; při úmluvě o budoucí smlouvě jsou obě strany povinny, v budoucí smlouvě vejíti, jedna učiniti nabídku a druhá ji přijmouti; při úmluvě o budoucí nabídce však je pouze prvá povinna učiniti nabídku, druhá však není povinna ji přijmouti. Závazek je jednostranný. Logická důslednost pak vyžaduje, aby úmluva o příští nabídce podrobená byla aspoň tímž omezením, jako úmluva o příští smlouvě. Nechce-li zákon, aby slibující byl tuto vázán bezpodmínečně a neomezeně, tím méně lze takový závazek ukládati t. m. Podmínky závaznosti takovéto úmluvy jsou pak dle § 936 obč. zák. mimo jiné tyto: a) aby určen byl čas uzavření budoucí smlouvy, b) aby se poměry v mezičase do té míry nezměnily, že by tím obmyslený účel byl zmařen aneb strana důvěry pozbyla, a musí konečně c) žalováno býti na dodržení úmluvy v jednom roce po době k uzavření smlouvy ustanovené. Oproti prvnímu soudu dlužno za to míti, že podmínka a) tu je, že čas pro uzavření budoucí smlouvy, t. j. pro podání nabídky byl určen. Neboť to se nemusí státi zrovna jistou kalendářní lhůtou, nýbrž také poznačením jisté bezpečné budoucí události. Tu pak praví sice druhý dopis, že se nabídka podá, jakmile dříví z první uzávěrky bude dodáno, ale praví se to v pevném předpokladu a přesvědčení, že tato dodávka stane se v čas smlouvou ustanovený, t. j. nejdéle do konce posledního období 1913/14, a se žádným prodlením se nepočítá. To vysvětluje zejména z doložky dopisu, dle níž může žalobkyně odebrati celou zásobu a tedy dříve, než dodací lhůta uplyne, jinak že v roce 1913 — poslední období — dodán bude zbytek. Byla tedy doba pro novou nabídku určena na konec dodací lhůty, tedy na konec období 1913/14. Pak ale právo žalobkyně pominulo dle předpisu c) v jednom roce do konce tohoto období a žaloba jest opožděná. Jestliže to lhůta preklusivní. Ale i kdyby ji pokládali bylo za promlčecí, nic to na věci nemění, neboť odpůrce vytýkal výslovně opožděnost o 6 let a tím § 1501 obč. zák. učiněno zadost. Než i kdyby se ustanovení, že nabídka má se státi po dodání první uzávěrky, bralo doslovně a čas se počítal ne již od uplynutí lhůty dodací, nýbrž teprv od skutečného dodání, třeba sebe déle se pozdivšího, nevypadne věc pro žalobkyni lépe. Neboť, i když se za to má, že i pak je podmínka a) splněna, tedy čas pro novou nabídku postačitelně přesně určen, ač je to dost odvážné, potom zase se poměry v mezičase podstatně změnily a není tu podmínky b). Tu uplatňuje žalovaný změnu hospodářských poměrů následkem světové války, což je notorické a nepotřebuje tedy důkazu (§ 269 c. ř. s.) a právem míní, že nechtěl býti vázán za zcela odlišného hospodářského řádu (clausula rebus sic stantibus), a uplatňuje dále, že následkem sporu o první uzávěrku změnil se vzájemný poměr obou stran, právem, neboť důvěry se pozbývá,

když se se smluvníkem nutno soudně sporovati, nehledě, kdo jest objektivně v právu. Konečně uplatňoval i zábor statku a poněvadž žalobkyně na to nereagovala, dlužno to v duchu jejího celého přednesu pokládati za doznání (§ 267 c. ř. s.), a nyní je to v dovolání dokonce výslovně doznáno. Ale i to je podstatná změna poměrů vzhledem k obsahu zákona záborového a přidělového, jakož i zákona o hospodaření na zabraném majetku.

Čís. 1339.

Průvodní moc nákladního listu jest rozličná dle toho, zda zboží bylo naloženo odesílatelem či dráhou. Odesílatel nemusí naložit zboží osobně, nýbrž mohou tak učiniti i třetí osoby za něho a jest i v tomto případě třeba náležitosti § 61 (4) žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1921, Rv II 193/21.)

Firma A. naložila ve stanici T. zboží pro žalobce do stanice S. Když zboží došlo do stanice S., odeslal je žalobce dále po žalované dráze do stanice M., vystaviv nový nákladní list, zboží však neprohlédnuv. Při dojití do stanice M. část zboží scházela. Žalobě na náhradu škody obě nižší stolice vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalovaná sama v žalobní odpovědi udala, že převzala na základě nákladního listu daného v S. dne 9. června 1920 k další dopravě zboží, tedy — ježto dle § 58 žel. dopr. ř. byla oprávněna zkoumati, zda zásilka souhlasí s nákladním listem co do počtu kusů, váhy a obsahu — podle počtu kusů 84 beden skla ve váze 14.500 kg a nikoli tedy snad »vagon skla«, kdyžtž žalovaná v rozhodném řízení před prvou stolicí ani netvrdila, že vagon obsahoval jenom skleněné zboží žalobkyně a nic jiného. Nutno tedy, ježto žalovaná nepodala protidůkazu, dle § 61 (1) a (3) žel. dopr. ř. míti za to, že převzala k dispozici zboží žalobkyně, uvedené v nákladním listě ze dne 9. června 1920. Ustanovení § 61 (4) žel. dopr. ř. nemůže se žalovaná s úspěchem dovolávat, ježto zboží nebylo naloženo odesílatelem, t. j. žalobcem. Ježto dále je nepopřeno, že při vydání zboží žalovanou byla zjištěna ztráta ve výši zažalované částky, musí se, aniž je na žalobci, by další předpoklad prokázal, míti za to, že škoda povstala v době mezi přijetím zboží k dopravě žalovanou a mezi dodáním, to tím více, ježto žalovaná nedostála své procesuální povinnosti, aby prokázala opak. Pohledávka přiznaná žalobci jest tedy dle § 84 a 100 žel. dopr. ř. po právu.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Odvolací soud dovodil ze zjištěných skutečností, že žalobce nenaložil zboží, uvedeného v nákladním listě, a má za odůvodněnou průvodní povinnost žalované strany, že pohřešené zboží neztratilo se na dopravě či provedení. Tím je dle názoru soudu odůvodněna domněnka § 61 (4) žel. dopr. ř., že žalobkyně převzala veškeré zboží v nákladním listě vyznačené a že je proto povinna nahraditi dle §§ 84 a 100 žel. dopr. ř. cenu